

NILS-ERIC SANDBERG

Konsten att formulera sig så att man sedan blir citerad

Nils-Eric Sandberg,
frilansskribent, föredragshållare, författare

Doctor: *A gentleman who thrives upon disease and dies of health.*

Detta är ett citat ur den amerikanske journalisten Ambrose Bierces bok »The Devil's dictionary«. Bierce skrev i dagstidningar på slutet av 1800-talet, och hans bok publicerades 1911.

Varför formulerar inte nutida personer kända citat? Varför kommer alla citat från avlidna personer? Den frågan ställer professor Stephan Rössner i en tankeväckande artikel i Läkartidningen 10/05. De intressanta citat från medicins värld han återger kommer från vad man kan kalla ex-medicinare.

Citatet är i sig en intressant litterär genre. Ett citat är det bästa en författare kan prestera, i den meningen att det kan stanna i läsarens minne. Citatet är en formulering som slår en tanke i ord.

Varför formulerar sig inte dagens medicinare litterärt så att de skapar citat? Kanske för att citaten är en svår affär. Jag har funnit bara en som skapat citat i sin levnad, nämligen Winston Churchill. I en debatt sa lady Astor:

– *If I were your wife, I'd put poison in your coffee.*

Churchill svarade:

– *If I were your husband, I'd drink it.*

Alla citatmakare har inte hittat på sina formuleringar själva. Oscar Wilde satt i ett sällskap och lyssnade till en elegant kvickhet. Med beundran i stämman sa han:

– *I wish I had said it.*

Någon replikerade:

– *You will Oscar, you will!*

I ett berömt replikskifte med Ernest Hemingway sa författaren Scott Fitzgerald, om förmöget folk:

– *The rich are not as we are.*

Hemingway svarade:

– *No, they have more money.*

Men: enligt Bartletts »Familjar quotations« hade Hemingway strax innan hamnat i ett lunchsällskap med bl a litteraturkritikern Mary Colum. Hemingway skröt över att han blivit bekant

med de rika. Mary Colum kommenterade:

– *The only difference between the rich and other people is that the rich have more money.*

En titt i litteratur, film och television visar att olika yrken värderas olika. Ingenjörerna klarar sig hyggligt. Thorstein Veblen, amerikansk ekonom med

Visa läkaren tillbörlig heder, ty du kan komma att behöva honom; också honom har ju Gud skapat.

norskt ursprung, beskriver kapitalisterna som snyltare och ingenjörer som hjältar; det är de som skruvar ihop de nya maskinerna och skapar välståndet.

Företagarna är däremot oftast giriga typer. En av förklaringarna är att de som skriver romaner och TV-serier aldrig sett ett företag ens på film.

Ekonomerna är nästan värre. De är kallhamrade materialistiska typer som bara tänker på pengar. Det beror på att de ibland säger att resurserna är begränsade och att välstånd tyvärr förutsätter arbete – eget eller någon annans. Det är klart att människor med en så dystert syn på tillvaron får lågt förtroende. Det värsta är att en del ekonomer försöker underbygga sina sorgsna budskap med matematiska kalkyler. Och de flesta har väl lärt sig att matematik är en socialt orättfärdig vetenskap eftersom den arbetar med siffror.

Men läkarna klarar sig. De skapar ju något gott i världen: mildrar och botar.

Ändå finns några minnesvärda citat även om läkare. De bästa finner man i Syraks bok. Den ingår bland apokryfer-

na, ett antal bibelböcker som inte fick komma med i den protestantiska bibeln eftersom Luther inte ansåg dem tillräckligt fromma. De ingår dock i den nya översättningen som »Tillägg till Gamla Testamentet«.

Syrak skriver ett särskilt kapitel om »Läkeedom och hälsa«, nr 38. Först ger han ett råd som kunde komma från Stephan Rössner:

Var aldrig omåttlig i någon njutning, och var ej glupsk, när det bjudes på läckerheter.

Ty mycket mat vållar ohälsa, och omåttlighet leder ända till dödlig sjukdom.

Så ger han en pragmatisk syn på vårt förhållande till läkaren:

Visa läkaren tillbörlig heder, ty du kan komma att behöva honom; också honom har ju Gud skapat.

Ja, från den Högste kommer läkeodomen, och av konungen får läkaren mottaga skänker.

Läkarens konst upplyfter hans huvud, och bland stormän är han hedrad.

Efter detta lovtal kommer ett allvarligt varningsord:

Den som syndar mot sin Skapare, han faller i läkarehänder!

Själv föredrar jag min egen husgud, den engelske filosofen Bertrand Russell, som skrivit att om människan använde mer energi på sin egen lycka än på andras olycka skulle världen vara ett trevligare ställe.

Nils-Eric Sandberg